

Flocs de neu

(ALDC, III, 686. Els flocs de neu)

La ‘petita porció compacta de neu que cau quan neva’ ofereix una gran varietat de significants, seguits o no del determinant *de neu*, la major part d’origen metafòric relacionats amb: **1**) ‘borrall, manyoc de llana’: *floc* ve del llat. FLOCCUS ‘borrall de llana; pelussa’, amb la var. alg. *froc* 85 i el gal·licisme *flacons* 6, 13 (dissimilació del fr. *flocons*); *flòbia* podria ser resultat d’un encreuament de *floc* amb *volva* (der. *volveta* 161, 165, var. *vólvola* 31, *bolfà* 16, 17, 22, 25, *neu de volva* 83), probablement del gal·loromànic *ULVA ‘polsim, filagarses’, amb reforç labial (com el de *ora* > *vora*, *huit* > *vuit*), però que podria tenir relació amb el llat. VULVA ‘matriu’ a partir del sentit de ‘pellofa que cobreix el gra’ (*pellofa* 72); *borrall* (var. *borrai* 27, 28, 30, 38, 44, 51, 54, *borraits* 39, amb iodització), der. de *borra* ‘fibra tèxtil curta; residus de matèria tèxtil’ (< llat. tardà BŪRRA), amb els der. *borralló* (var. *borraió* 34, *borrió* 46), *borroi* 20, 21 (var. *borrolló* 15, *borrollot* 110), *borrell* 10, *borrim* 53, *borrimet* 154, *borrasca* 96; *cardada* i *cardassa* 96, der. de *carda*, verbal de *cardar* (la llana); **2**) ‘ballar o bellugar’: *ballaroc* 22, 57 (o *bullaroc* 58, 66), *ballarusca*; **3**) ‘espurna’: *vespilla*, der. de EXPELLERE (veg. PALDC, II, mapa 196), *espuerna* 151; **4**) ‘trosset de palla’: *pallot* 2, 3, 6, 9, 11, der. de *palla* amb el suf. dim. -ot, propi del ross., *bollos* 113, potser de *boll* ‘pallús; pellofa amb aresta’, potser

pampulaia 77 (‘bocí de palla’); **5**) ‘papallona’: *voliaina*, der. de *volar* (var. *voligot* 69), *papallona* 127, *paloma* 156 (der. dim. *palometa* 188); **6**) ‘tros de roba, de drap’: *parrac* 16, 22, 23, 32, *pedaç* 75, 152; **7**) ‘cosa que penja, que cau’: *penjoll* 101, *pendons* 125, *pendatxos* 132; **8**) ‘pàmpol’: *llambrusca* 29 (< llat. LAMBRUSCA), *pàmpol* 186 (< llat. PAMPINU, amb canvi de sufix); **9**) ‘bola’: *bola* 86 i dim. *boleta* 151, potser per confusió amb la calamarsa; **10**) ‘cosa petita’: *llenca* 155, *brinet* 158, der. de *bri*, *gleva* 68 (< ‘grumalló’).

D’altres mots la motivació dels quals no és clara: *copo* (catalanitzat en *cóp* 158, 184, 187, 189, 190, *copet* 179, 190; der. *cópoles* 155, var. *topo de llana* 118) és manlleu al cast., on s’interpreta com a masculí de *copa* (*xapa* 159 podria ser un arcaisme amb la mateixa imatge, ‘copa’); *bolimaga* 118 tindria relació amb una planta punxosa, amb la var. *bol(o)maga*; *bambolla* 126, comparació amb una bombolla; *escarramell* 8, possible confusió amb *caramell*; *corrall* 33, der. de *córrer*, format sobre el model *borrall*; *glapes* 124, potser var. de *clapes*; *espanzelles* 98 i *espanzellot* 114 són mots obscurs.

Des d’un punt de vista geolingüístic crida l’atenció el predomini de *volves* (*de neu*), la notable freqüència de *borralls*, *borrallons*, àrea compartida pel cat. central i el val. septentrional, enfront del caràcter més regional del mall. *flòbies*, el pellarès-ribagorçà *cardades*, el ross. *vespilles* i el molt local *flocs*, malgrat el seu caràcter normatiu, compartit amb *flòbia* i *borralló*, des del DG_I, 1932.

